

Robert Zausche

Ohre Datum

Robert Fausch

Recief.

Cur Athenienses ceteros Graeciae
populos tantopere superaverunt?

Omnium populorum nullus multi-
tudine clarorum in quoque genere vi-
rorum tam illustris est, quam Graeci;
sed inter omnes Graecorum nationes
maxime excelluerunt, summamque,
quam etiam remotissima posteritas ad-
mirabitur, gloriam sibi comp^arave-
runt Athenienses. Cum duobus Graeciae
populis ceterae civitates aemulari
non potuerunt; sed Spartani ne belli
quidem gloria Atheniensibus majores,
ingenii culturam despiciebant. ?
Athenis vero praecipua erat et
poetarum et philosophorum sedes;
Athenas superbi Romani proficisce-
bantur

126
doctrinam hausturi; Athenae brevi
duorum seculorum spatio plures non
in uno, sed in quoque et literarum
et artium genere illustres viros viden-
runt, quam tota reliqua Graecia,
vel magna alia terra multis seculis
produxit. Tam vero quomodo tam
admirabile et unicum in tota his-
toria factum exortum sit, quibus
ex causis Athenienses ingenii cul-
tura ceteros Graeciae populos tan-
topere superaverint, diserte et ac-
curate explicaturus opus est omnium
Graecorum civitatum conspectus
et maxima familiaritas; descen-
dendum in intimos Graeciae anti-
quitatis

127
recessus; exploranda quasi natura
in secretissimo artificio, atque ab-
sconditae et multiplices hujus rei
causae ita exponendae, ut ordo quidam
servetur, neque tamen res simul fasti-
dae et arctissime inter se cohaerentes
atque altera alteram adjuvantes se,
parentur, vel eadem idcirco plu-
res referantur; tota Atheniensium
agendi ratio et civitatis consti-
tutio ex fontibus derivanda, quam
si ceteri Graeci perspexissent et se-
cuti essent, gloriae certamen cum
iis iniissent. Unde mihi sit tanta
fauridia, ut verba tam praecela-
ram rem assequantur et aduequantur.
Quod si Homerus divinus Musas

4. invocat, ut navium et populorum
multitudinem orant, quid mihi
faciendum, causas tam admirabilis
facti explicaturo? Sed in magnis
voluisse poeta fat dixit, asse, quod
ne fiat vereor, successus conamini
defuit, quod non nisi persuasus tam
gravem rem suscepi, me consolabor.
Non nihil tribuendum videtur
frugiferae terrae et pulchro coelo,
quo omnes Graeci fruebantur / si
exiguas Atticam faxosam / Coeli mo-
mentum vel linguae demonstrant
Asiaticae multo viridiores ima-
ginumque pleniores, quam linguae
sunt frigidam incolentium Europam.
Itaque in amoena et felici Asia

128
minori primi exstiterunt poetae Home-
rus et Hesiodus; sed plura culturae
semina postea oppressa sunt servitute,
quam incolae fortasse jucundae vitae de-
ditiores non satis fortiter defenderant;
uti recentiori tempore Hispani, contra
Arabes impigri, divitiis ex America
arcessitis, in luxuriam et inertiam
demersi sunt. Attica vero, ut in Grae-
cia, minus fertilis, industriam inco-
larum et mentis culturam non impe-
dit, sed adauxit, neque expugna-
tores allexit, neque nimia ubertate
incolas sacordes fecit, neque ple-
nitudine omnes vires in culturam
desumpsit, sed tale potissimum
erat, ut animi culturam faveret.
Sed si regiones solae Graeciae et

Romanis tantum animi vigorem
tribuissent; cur eadem beatae terrae
post florae tempus non solum nulla
praeclara facta, sed etiam tot scelera
vidissent? Graviores igitur gloriae
argumenta in reipublicae institutis
et in animorum habitu inquirenda. —

Athenienses omnium Graecorum fue-
runt et liberrimi et potentissimi et
alacerrimi. Unde tantus apud Atheni-
enses potissimum libertatis et fructus
et amor: primum a regibus, ut fami-
liae a patribus, regnabantur; quum
his hi plus potentiae sibi arrogassent,
Archontes instituti sunt, quorum aucto-
ritas plus semel diminuta est.
Severa Draconis legislatio est abrogata,
Solonis sapientissimam et multo mitiorem
melioremque, quam Tyrurgi ^{leges} erant, etiam

Pisistratus servavit, tyrannide Athenas
non premens; superbiorum ejus filiorum
alter oppressus, alter expulsus, maxime
Harmodius et Aristogito honorati. —

Atheniensis fuit Themistocles, qui maxima
data opera et Athenis et toti Graeciae
libertatem servavit; idemque libertatis
studium apud multos postea relapsu-
m statibus extinctum et Demosthenes
orationum vigore et Phocion arma-
rum splendore in nonnullum tempus
restituerunt. Atqui si sola liber-
tas et civitatis talis constitutio,
ut quisque civis reipublicae administran-
dae particeps esse atque excellere posset,
tantam apud Athenienses vim exercuit,
quidni etiam in aeternis rebus publi-
cis, in quibus non minus renes totum
populum erat summum imperium,

idem effecit & quia minores erant,
 quam ut bellicorum successu ornamē-
 tum laeti et viribus suis freti quaque
 ratione excellere studerent. Audent
 enim facile, ut poeta dicit, emergunt,
 quorum conatibus obstat res angusta
 domi. Athenienses vero, opes
 sumas sibi acquisiverant, neque
 quisquam iis adversarius erat timen-
 dus; ad marathona Plataeenses soli
 auxilium iis tulerunt; fortuna
 vero eorum studia coronavit; pro-
 vocatio ad grave certamen exhortatur
 et promittit majorem reportandam
 gloriam, et magnum discrimen aut
 vires aut frangit aut maxime augeat.
 Praeterea etiam Pausaniae superbia
 atque proditiōe, tum Aristidis comitate

atque iustitia principatus ad Athenienses
 perlatum est, qui primus inde Graecorum
 populus eoque primus orbis terrarum
 fuerunt. Nam etiam in maribus clas-
 eorum dominabantur, commerciumque
 eorum maxime florebat; domi simul
 quodque institutum abrogabant, quod
 singulis civibus molestum esset, neque
 reipublicae prodesset. -

Atqui quantam libertas et potentia
 in animorum (singulorum) vigorem
 exerceat auctoritatem, ostendit tum
 natura, tum virorum singulorum et
 populorum exempla. Plantae sua
 sponte crescentes magnae et validae
 sunt omnemque tempestatem susti-
 nent; ante vero nutritae, naturae
 quasi praeignae, saepe quidem luxuri-
 antur, sed tenerae et fragiles sunt.

Francogallica lingua per Academiam
 quam dicunt literariam celeriter quidem
 excolita, sed rigide frenata; Germanica
 vero tandem dura et rauca, sensim
 autem et libere exulta, quodque nunc
 antiquitatis metrum ac verborum
 plerumque collocationem imitari
 potest. Rursus profecto sub-
 tilissime cogitavit multumque lu-
 cis seculo suo effudit, sed ut quisque
 fere magnus vir suam penitus in
 omnibus rebus rationem secutus
 est. Num Fredericus secundus tam
 praestare facta perfecisset, nisi in
 omnibus ipse egisset, summoque functus
 esset imperio? Itaque sapiens hic
 rex humanique animi gravissimus,

qui hominum pretium inde, quantum
 aliis proderent, constituebat, maximam
 dicendi et scribendi licentiam concessit,
 dumodo facerent, quae deberent. -
 Francogalli, qui post ignominiosam
 ad Prosbachum (Hippocreren) inflictam
 cladem ubique ut ignavi spernebantur,
 quorum sepulcrum Italia dicebatur,
 in magna illa rerum conversione
 non solum Italiam sed totam paene
 Europam vicerunt et subegerunt, et
 quamquam quotidie permultos excellen-
 tes viros supplicio affecerunt, maxi-
 mos tam brevi tempore, quam quisque
 summum arsequi se posse persuasum
 haberet, procreaverunt imperatores.

Ita in Germania, quae ex multis constat,
in multas parvas civitates Graeciae
instar dirjuncta, ut plures de summa
certare possent auctoritate, et
quasi liberae republica, ex qua
Lutherus maximam cogitandi
verique inveniendi libertatem expugna-
vit, plurimi in quaque doctrina
excellentes viri exstiterunt. —

Itaque sapienter adolescentulae
vires in schola quoque modo excitantur,
ut, ne animus torpeat, et in liberarum
universitate libere rem, cui
operam navent, eligere possunt; liber-
tas enim ingenii vita et salus, et
omnia ex interiori propria assidui-
tate reique amore excolenda. —

Athenienses igitur summa et libertate et
potentia fruenter in omnibus, etiam ingenii
cultura excellere poterant; an vero etiam
volebant? An literae Sparta exsules non
placebant? Pauci enim bellica gloria
egregii populi de artibus et literis meru-
erunt. Athenienses vero magni et pulchri
amore et nobili quoddam simplicitate
contra talem ferociam defendebantur; acce-
mi praeterea erant natura ingenii, quod
probat tum plebis maxime varia et
mutabilis favor, tum Alibiades
in omnibus et virtutibus et vitiis egregius;
sterilis enim ager carduis quidem caret,
sed etiam pulchris et utilibus herbis non
abundat; infans vero plebis tumultus
Athenis Areopagitae et Prytanes diu
opprimebant;

orationes autem fuitiles ferebant auditorum iudicio statim interruptae ludibris tollebantur. Haec animorum alacritatem excitabant, fovebant, augebant, primum gymnasticae exercitationes, quibus vires cognoscebantur, tum multae conciones, ubi oratores maxime et in dicendi genere et in administranda republica, atque ceteri audiendo excolebantur; tum etiam ludia Olympica, ubi etiam ingenii operibus certabatur, deinde magna praemia et honores, quibus viri bene de republica meriti exornabantur. Nonne eximia in excellentes viros collata praemia aureum et Augusti et Tiberii et Mediorum in liberis artibusque acrum aduxerunt? Ita unus praecolor et valde honoratus

vir, ut milltiades, Themistocles, Thucydides, multos alios exemplo suo ad imitationem incendebat. Belli facies et fortis et picturis et statuis celebrabantur, eoque artes, quibus simul religio ad multa templa aedificanda Deorumque simulacra creanda permultum materiae praebuit, ad summam perfectionem perducabantur. Artes vero pulchrae sensum alunt et augent, eoque, uti Schillerus in carmine, quod artifex inscribitur, diserte ostendit, primi praecipuos mentem excolunt. Notissimum praeterea Ovidii (Art. 9.97) didicisse fideliter artes.

Ad ipsam vero ingenii culturam augendam Athenienses faciebant primum et itinera ad externos suscepit et peregrinorum adveniens, uti Ciceronius Athenarum conditoris

76
decimo sexto jam a Chr. n. seculo appulso.
Theſeus eo meritis est, quod singulas
ſtirpes in una urbe conjunxit, et ad
mitiores jam tum mores aſuefecit, quam
quam illo tempore Thraciam et Theſſaliam,
quae poſtea paene barbarae habitae ſunt,
ingenii cultura reliquae Graeciae ante-
ceſiſſe, ibique vates aequae atque ſacer,
doctores jam tum eſſe honoratos, negari
non potest. Athenis porro paene
adorati carmina a Piſistrato collecta
et diſpoſita. Athenis a Theſpide originem
duxit ars tragica, quam in eadem urbe
Aeſchylus, Sophocles et Euripides, quum
populus theatro oblectaretur, ad
ſummum ſpectaculum ſuſtulerunt,
Athenis denique philoſophorum ſedes
fuit. Socrates tandem ibi docuit,

134 17
atque ejus diſcipuli, Plato in Academia,
Aristoteles in Lyceis, Antiphrontes in gymnasio,
Zeno et Epicurus in urbe ipſa doctrinae
et vitae agendae praecepta tradiderunt.
Conjunctionis omnium huius cauſarum mirum
fuit, Athenienſes ingenii acuminis doctrinaeque
copiam ceteris Graecis antecelluisse. Omnes
vero hae res ſimul iis fauerent neceſſe fuit,
nam poſt libertatem amiſſam artes et
literae ſenſim ſenſimque decreverunt,
et Alexandria, quae a ſuis ſaltem regibus
regnabatur, doctrinae ſedes facta est.
Num igitur ſpes alenda, alium facile po-
tulum eandem oſe aſſecuturam gloriae gloriam
in literis arbiturque, atque Athenienſes ſuper-
naturum. Plures ſimul res vim ſuam exer-
cere et conjungi oportet, quam ut ſalis
ſinis facile nos ſit attingi; ſed

unus quisque homo nobili sensu ductus,
et contra omnia impigre pugnans impe-
dimenta, quantum vult, potest se extollere
maximamque cum literis inire familiarin
statens.

